

KAKO SE PIŠU I ŠTAMPAJU »STANDARDNI REČNICI«?

Ante Muljačić

Našoj je čitalačkoj javnosti dobro poznato da u našoj zemlji nakladno poduzeće »Obod« na Cetinju izdaje već nekoliko godina takozvane dvojezične »standardne rečnike« najvažnijih evropskih jezika. Tako je potkraj godine 1961. izišao iz štampe i »Standardni rečnik rusko-srpskohrvatski i srpskohrvatsko-ruski sa kratkom gramatikom ruskoga jezika«. Ovdje će biti govora samo o tom Rječniku.

U prvom redu, radi što boljeg obavještenja treba spomenuti da je nakon dvaju rusko-srpskohrvatskih rječnika: D. Đurovića, koji je preštampan 1945. godine, te M. Moskovljevića, štampana 1949. godine, ovaj »Standardni rečnik« treći po redu te vrste u našoj zemlji poslije drugog svjetskog rata. Rječnik ima luksuzan omot s upadljivim bojama prepunih kontrasta, što, po našem mišljenju, može da privlači kupce. Na tom omotu, na njegovoj prelomljenoj strani, nalazi se i kratak pogovor. Upravo ovaj pogovor koji ima ne male pretenzije, i ponukao nas je da napišemo kritički osvrt koji se sastoji od dva dijela. Prvi se dio odnosi na pogovor i na njegove pretenzije u vezi s korištenjem »Standardnog rečnika«, a drugi dio radnje iznosi manje i veće pogreške kojima rječnik obiluje. Počinjemo s prvim dijelom ove radnje.

Nema sumnje, za našu javnost zamamljivo i privlačno zvuče riječi u tom pogovoru. Evo nekoliko odlomaka iz tog pogovora o vrijednosti i korisnosti upotrebe ovog »Standardnog rečenika«: »Naš Standardni rečnik rađen je po najnovijim leksikografskim i pedagoškim metodama i stoga može poslužiti kako učenicima škola gde je nastavni jezik ruski, tako i svakom onom koji čita ruske tekstove«. . . »U tom cilju, ovaj Rečnik obuhvata preko 100.000 reči, izraza, fraza i sinonima u oba pravca. Ovim svojim obiljem reči naš Standardni rečnik je priručnik za savlađivanje ne samo govornog ruskoga jezika, nego i rečnik klasičnih tekstova ruske književnosti, počev od Puškina, Gogolja, Čehova, Tolstoja i drugih pa do Šolohova i Leonova i ostalih savremenih pisaca.« Osvrćući se na taj pogovor, svaki i osrednji poznavalac ruskoga jezika kome ovaj »Standardni rečnik« dođe u ruke, zapitat će se: »Čemu takav pogovor?« A zatim: »I komu ovaj rječnik može poslužiti za savlađivanje govornog ruskog jezika?« U vezi s time moramo i mi naglasiti da su sastavljači »Standardnog rečnika« imali ne malu hrabrost kad su u tom svom famoznom pogovoru, otprilike ovim riječima, istakli slijedeće:

»1) Naš Standardni rječnik služi kao priručnik za savlađivanje klasičnih tekstova ruske književnosti, počevši od Puškina i završivši Šolohovom i Leonovom;

2) Ovaj Rječnik služi i kao priručnik za savlađivanje govornog ruskog jezika.«

Na ove njihove pretenzije o vrijednosti i ulozi ovog »Standardnog rečnika« mi dajemo, istim redom po tačkama, ove odgovore:

1) Ovaj »Standardni rečnik« u svom rusko-srpskohrvatskom dijelu ima oko 39.000 ruskih riječi, izraza, fraza i sinonima. Ako od tog broja odbijemo velik broj novih složenih riječi, te novih kovanica, a zatim i golem broj onih riječi i izraza kojima obiluju oblasti raznih industrijskih grana i poljoprivrede od kojih Rječnik, uzgred budi rečeno, vrvi, tada će u stvari ovaj »Standardni rečnik« imati u svom rusko-srpskohrvatskom dijelu oko 15.000 ruskih riječi, izraza, fraza i sinonima. Dakle, naše je duboko uvjerenje da je s takvim Rječnikom, koji u stvari u svom obimu ima samo oko 15.000 ruskih riječi, izraza, fraza i sinonima, nemoguće lijepo i tačno prevoditi klasične tekstove ruske književnosti, »počev od Puškina, Gogolja, Čehova, Tolstoja i drugih...« A što se tiče prevođenja Šolohovljevih djela, poznato je da Šolohov u svojim kapitalnim djelima, uza svoju veliku književnu terminologiju, obiluje i regionalno-kozačkim riječima i frazama koje, naravno, ovaj »Standardni rečnik« apsolutno ne posjeduje.

2) U vezi s ovom drugom tačkom, da »Standardni rečnik« služi i kao priručnik za savlađivanje govornog ruskog jezika, dat ćemo nešto širi odgovor kasnije. A sada počinjemo s pitanjem: »Za koga je pisan ovaj »Standardni rečnik« i komu on može koristiti kao priručnik za savlađivanje govornog ruskog jezika? Da li učenicima srednjih škola i studentima koji uče ruski, ili pak samoucima koji žele govoriti tim jezikom, ili našoj inteligenciji koja nastoji aktivno vladati tim slavenskim jezikom?« Evo našeg odgovora. Ovaj »Standardni rečnik« može da posluži u najboljem slučaju kao osrednji priručnik za pasivno usvajanje ruskih »vrsta riječi«, dok u aktivnom usvajanju ruskih promjenljivih »vrsta riječi« sa svim njihovim promjenama tačne i pravilne akcentuacije (u deklinaciji, konjugaciji i komparaciji), ogromnim svojim dijelom ovaj Rječnik nije odgovorio svojoj svrsi. To ćemo dokazati u najkraćim crtama s pomoću konkretnih činjenica.

Poznato je da akcent pravi ogromne poteškoće onima koji uče ruski jezik. Čak i nama Jugoslavenima (osim čakavaca), kao i svima Zapadnim Slavenima i Bugarima, potrebno je najmanje dvije godine da se uglavnom savlada ruski akcent, naravno, ne učeći ga u Rusiji već u svojoj zemlji. I osrednji poznavaoци ruskog jezika znaju vrlo dobro da je ruski akcent vrlo slobodan naročito kod imenica za sva tri roda, kod glagola u prezentu, prostom futuru i perfektu, kod kratkih pridjeva, kod komparacije dugih pridjeva. Težina pri određivanju akcenta osjeća se također dobrim dijelom i kod glagolskih priloga i pridjeva, te kod priloga u komparaciji. Predaleko bi nas odvelo, prostorno bi nam oduzelo mnogo mjesta kada bismo, navodeći primjere, to detaljno ilustrirali. Potpuno smo uvjereni da je takva ilustracija doista suvišna. No nije naodmet da postavimo sastavljačima Rječnika

nekoliko pitanja u vezi sa slobodom kretanja ruskog akcenta kod nekih vrsta riječi. Pitanje naše glasi: »Kako, na koji način, kojim čudom može onaj koji uči ruski na temelju ovog ‚Standardnog rečnika‘ i njegove kratke gramatike ruskog jezika da odredi akcent:

1) kod imenica u njihovoj deklinaciji, 2) kod glagola u njihovoj konjugaciji, 3) kod kratkih pridjeva za sva tri roda u jednini i množini? Kako da se aktivno usvoji akcent kod imenica muškog, ženskog i srednjeg roda u jednini i množini, kada ovaj Rječnik označuje akcent samo u nominativu jednine?«

Koliko je raznolik i slobodan akcent imenica u ruskom jeziku, navest ćemo u najkraćim crtama slijedećim primjerima.

1) Kod imenica muškog i srednjeg roda morao bi svaki savremeni dobri ruski rječnik nositi akcent u nominativu i genitivu jednine i množine, a za neke imenice srednjeg roda — još i akcent za dativ množine. Mi ćemo u tim padežima tako i bilježiti akcent samo s tom razlikom što ćemo imeničku osnovu uvijek ispisati zbog akcenatske upadljive vizualnosti.

a) Sloboda kretanja akcenta kod jednosložnih, dvosložnih i trosložnih imenica muškog roda:

vol, vol-á, vol-ý, vol-óv; volk, vólk-a, vólk-i, volk-óv; sad, sád-a, sad-ý, sad-óv; pljaž, pljáž-a, pljáž-i, pljáž-ej; êtaž, êtaž-á, êtaž-í, êtaž-éj; úgol, ugl-á, ugl-ý, ugl-óv; úgol', úgl-ja, úgl-i, úgl-ej; úzel, uzl-á, uzl-ý, uzl-óv; kalmýk, kalmyk-á, kalmyk-í, kalmyk-óv; pašalýk, pašalýk-a, pašalýk-i, pašalýk-ov; karandáš, karandaš-á, karandaš-í, karandaš-éj; čardáš, čardáš-a, čardáš-i, čardáš-ej;

b) Sloboda kretanja akcenta kod dvosložnih i trosložnih imenica srednjeg roda:

lic-ó, lic-á, líc-a, lic; mór-e, mór-ja, mor-já, mor-éj; sérdc-e, sérdc-a, serdc-á, serdec; čisl-ó, čisl-á, čísl-a, čísel, bolót-o, bolót-a, bolót; vereten-ó, vereten-á, veretën-a, veretën; veščestv-ó, veščestv-á, veščestv; slovc-ó, slovc-á, slovc-á, slovec; plémja, plém-en-i, plem-en-á, plemën, plem-en-ám; zná-mja, znám-en-i, znam-ën-a, znamën, znam-ën-am;

c) Sve ovo što je navedeno za imenice muškoga i srednjega roda u vezi s nastavcima i akcentom, to isto vrijedi i za imenice ženskoga roda, jedino što kod imenica ženskoga roda treba još i bilježiti akuzativ singulara i njegov akcent. Navodimo nekoliko dvosložnih i trosložnih imenica ženskoga roda i slobodu kretanja njihova akcenta:

rýb-a, rýb-y, rýb-y, ryb, rýb-am; koz-á, koz-ý, kóz-y, koz, kóz-am; ovc-á, ovc-ý, óvc-y, ovéc, óvc-am; svin'-já, svin'-í, svín'-i, svinéj, svin'-jám; slez-á, slez-ý, slěz-y, slěz, slez-ám; zvezd-á, zvezd-ý, zvězd-y, zvězd, zvězd-am; klešn-já, klešn-í, klešn-í, klešn-éj, klešn-jám; nozdr-já, nozdr-í, nozdr-éj, nozdr-jám; zeml-já, zeml-í, (acc.) zéml-ju, zéml-i, zemél', zéml-jam, golov-á,

golov-ý, (acc.) gólov-u, gólov-y, golóv, golov-ám; spin-á, spin-ý, (acc.) spín-u, spín-y, spin, spín-am;

2) Kod glagola ovaj »Standardni rečnik« bilježi akcent samo u infinitivu, a morao bi se bilježiti akcent u prezentu i prostom futuru za prvo i drugo lice jednine, te u participu perfekta za jedninu i množinu za sva tri roda. Slobodu kretanja akcenta kod glagola dajemo u ovom kratkom pregledu:

pisát', prez.: pišú, píšeš'; ležát', prez.: ležú, ležíš'; nosít', prez.: nošú, nósiš'; govorít', prez.: govorjú, govoríš'; poletét', fut.: polečú, poletíš'; posmotrét', fut.: posmotrjú, posmótriš'; ponját', fut. pojmú, pojmeš'; sest', fut.: sjádu, sjádeš'; zanját', part. perf.: zánjal, zanjálá, zánjalo, zánjali; vzját'sja, part. perf.: vzjásja, vzjalás', vzjálós' vzjális'; znat', part. perf.: znal, znála, ználo, ználi; dat', part. perf.: dal, dalá, dálo, dáli; vyt', part. perf.: vyl, výla, výlo, výli; proterét', part. perf.: protěr, protěrła, protěrlo, protěrli; prolit'sja, part. perf.: prolílsja, prolilás', prolilós', prolilís';

3) Kod pridjeva u ovom »Standardnom rečniku« akcent je označen samo u njihovu dugom obliku. Evo kratkog prikaza o slobodi kretanja akcenta kod pridjeva za sva tri roda u jednini i množini:

svéžij, svež, svežá, svežó, svěži; bélyj, bel, belá, bélo, bély; horóšij, horóš, horošá, horošó, horoší; dóbryj, dobr, dobrá, dobró, dobrý (i dóbry); zelényj, zélen, zelená, zéleno, zéleny; dorogój, dórog, dorogá, dórogo, dórogi; glubókij, glubók, gluboká, glubokó (i glubóko), glubokí (i glubóki); tēmnyj, tēmen, temná, temno (i tēmno), temný (i tēmny).

Nije naodmet da kažemo i nekoliko riječi o akcentu kod komparacije pridjeva i priloga, zatim — o akcentu kod glagolskih priloga i glagolskih pridjeva. U vezi s ovom primjedbom usput ističemo da se u ovom »Standardnom rečniku« nalazi i kratka gramatika ruskoga jezika. Kad su stvarali ovu kratku gramatiku ruskoga jezika, sastavljači ovog »Standardnog rečnika« svakako su trebali imati na umu ono što su sami istakli u svom pogovoru: »... naš Standardni rečnik je priručnik za savlađivanje ne samo govornog ruskog jezika, nego...« itd. Naravno, u vezi s ovim pasusom u pogovoru nameće nam se samo od sebe slijedeće pitanje: »Zašto sastavljači u ovom 'Standardnom rečniku', odnosno u kratkoj gramatici ruskoga jezika nisu u najkraćim crtama dali osnovna pravila o određivanju mjesta akcenta kod komparacije pridjeva i priloga, zatim kod formi glagolskih priloga i glagolskih pridjeva?« Da su sastavljači ovog Rječnika doista dali kratka pravila o mjestu akcenta spomenutih »pridjevskih, priloških i glagolskih« oblika u kratkoj gramatici ruskoga jezika, zatim, da su, što je još mnogo važnije, u samom Rječniku kod izlaganja imenica, glagola i pridjeva udovoljili normalnom zahtjevu ruske akcentuacije po uzoru novijih ruskih suvremenih rječ-

nika, takozvanih »tolkovyh slovarej«, oni bi time barem s akcenatsko-metodske strane izvršili zadatak koji im nameće svaki dobar suvremeni ruski rječnik.

I na kraju prvog dijela ove naše radnje, sumirajući sve što smo naveli i konkretno dokazali, mi možemo slobodno utvrditi i ovo: Na žalost, ovaj »Standardni rečnik« u svom većem dijelu potpuno je promašio svoju svrhu i cilj koji su mu odredili sastavljači u svom doista reklamnom pogovoru.

A sada prelazimo na drugi dio ove naše radnje. Ovaj će dio, koji je po našem mišljenju daleko važniji, dokazati na temelju konkretnih fakata da ovaj »Standardni rečnik« ima niz nedostataka, a to su ovi:

1) netačnost i zbrka u akcentuaciji, 2) omaške u ortografiji, 3) nesistematičnost i neujednačenost u izlaganju nepravilnih imenica, 4) neadekvatnost u značenju riječi i greške. U vezi s ovim općim nedostacima i greškama važno je spomenuti i ovo: iako smo obradili jednu petinu materijala koji se nalazi u ovom Rječniku, drugim riječima, prešli smo u stvari detaljno pet slova: a, b, v, g, d, e (u oba pravca), a ostala slova samo smo letimično prešli, ipak smatramo na temelju konkretnog materijala što smo ga otkrili i sakupili da je on po svom obimu toliko opsežan da doista nije više bilo potrebe detaljno kontrolirati ostalih 26 slova u Rječniku. Radi uočljivije preglednosti i sistematičnosti iznosimo konkretne činjenice (tj. nedostatke i greške u Rječniku) redom po spomenutim tačkama.

1) Netačnost i zbrka u akcentuaciji

a) U rusko-srpskohrvatskom dijelu »Standardnog rečnika«

nalazi se

bálovat' maziti
viset' v vózduhe lebdjeti u zraku
vnájmy u najam
dvorcový dvorski
dvojuródnjy brat od strica, od tet-
ke, od ujaka
dlinnóta dužina
dóčernij kéerin
edinoplémennyj saplemenik

edínstvennoé čisló
str. 25, kak volká ne kormí,
on vsë v les gljadít vuk dlaku mi-
jenja, a čud nikako

pravilno je:

balovát' maziti
visét' v vózduhe lebdjeti u zraku
vnajmý u najam
dvorcóvyj dvorski
dvojúrodnjy brat od strica, od tet-
ke, od ujaka
dlinnotá (arh.) dužina
dočérnij kéerin
edinopleménnjy koji (ili što) pripa-
da jednom plemenu, jednoj naci-
onalnosti
edínstvennoe čisló jednina
kak vólka ne kormí, on vsë v les
gljadít vuk dlaku mijenja, a čud
nikako

b) U srpskohrvatsko-ruskom dijelu »Standardnog rečnika«

nalazi se:	pravilno je:
agent ágent	agent agént
agencija ágenstvo	agencija agénstvo
agencija za informacije informa- ciónnoe ágenstvo	agencija za informacije informa- ciónnoe agénstvo
akreditovati akkreditóvat'	akreditovati akkreditovát'
vrzina izgórod'	vrzina ízgorod'
govornica kafédra	govornica káfedra
javiti uvedómit'	javiti uvédomit'
mahinacija mahínacija	mahinacija mahinácija
str. 431, pojeo vuk magarca isčezló bez sledá	pojeo vuk magarca isčézlo bez sledá

Mi smo ovim primjerima konkretno naveli samo poneke od mnogih grešaka u akcentuaciji u oba pravca, a sada ćemo navesti i zbrku u akcentuaciji koja se upadljivo manifestira također u jednom i drugom dijelu ovog »Standardnog rečnika«.

c) U vezi sa zbrkom u akcentuaciji radi ilustracije neka posluži ova riječ u »Standardnom rečniku«: domali prst (prstenjak) bezymjanyj pálec. U rusko-srpskohrvatskom dijelu ovog Rječnika pod slovom »B« nalazi se ta složena riječ sa ovim akcentom: bezymjánnij pálec, a u istom tom dijelu Rječnika u grupi riječi pod »pálec« (prst) stoji: bezýmjannyj pálec, dok pak u srpskohrvatsko-ruskom dijelu u grupi riječi pod prst (pálec) također stoji: bezýmjannyj pálec. Onaj koji se služi ovim »Standardnim rečnikom« bit će u sumnji i zapitat će se: koji je od ovih dvaju akcenata pravilan u riječi bezymjannyj? I može da dođe do ovoga zaključka: u oba pravca ova riječ nosi isti akcenat, tj. u rusko-srpskohrvatskom i srpskohrvatsko-ruskom dijelu Rječnika stoji — bezýmjannyj, pa prema tome, sigurno je da je takav akcenat pravilan, što je u stvari pogrešno. Pravilno izgovoriti, odnosno akcentuirati tu riječ treba ovako: bezymjánnij. Dalje, nije osamljen ni rijedak slučaj u ovom rječniku da jedna te ista ruska riječ nosi u rusko-srpskohrvatskom dijelu akcenat na jednom slogu, a u srpskohrvatsko-ruskom dijelu taj akcenat se nalazi na sasama drugom slogu. Tako nalazimo u rusko-srpskohrvatskom dijelu Rječnika u slijedećim riječima ove akcente: dvorcóvyj dvorski, uvédomit' javiti, mahinácija mahinacija, dok pak u srpskohrvatsko-ruskom dijelu Rječnika te iste ruske riječi imaju akcente na ovim slogovima: dvorski dvorcóvyj, javiti uvedómit', mahinacija mahínacija. Onaj koji se služi ovim »Standardnim rečnikom« naravno mora da se zapita — koji je akcenat pravilan u ovim ruskim riječima, prvi ili drugi? Pravilna akcentuacija tih ruskih riječi jeste ova: dvorcóvyj, uvédomit', mahinácija.

2) Omaške u ortografiji

U rusko-srpskohrvatskom dijelu »Standardnog rečnika«

nalaze se:	pravilno je:
avnamaják svjetionik na aerodromu	avimaják svjetionik na aerodromu
avtomotriśsa željeznička motorna kola	avtomotriśa željeznička motorna kola
avtotórmaz automatska kočnica	avtotórmoz automatska kočnica
básenik knjiga basana	básennik knjiga basana
vsercáh ljutito, srdito	v serdcáh ljutito, srdito
dos'pat dosuti	dosýpat' dosuti
str. 52, podát' žalbu podići žalbu	podát' žalobu podići tužbu
akušérka babica	akušérka babica
gašónyj gašen	gašěnyj gašen
s gláza na gláz u četiri oka	s glázu na gláz u četiri oka
dvuhjazýčnyj dvojezičan	dvujjazýčnyj dvojezičan

3) Nesistematičnost i neujednačenost u izlaganju nepravilnih imenica

Ovaj »Standardni rečnik«, kako nam je već poznato, ne donosi množinu (odnosno nominativ množine) imenica, ali sastavljači ovog Rječnika, ne znamo iz kojih razloga, možda zbog »najnovijih leksikografskih i pedagoških metoda«, našli su za shodno da kod jedne vrste imenica muškoga roda označe i njihovu množinu, odnosno nominativ množine, i to kao poseban pojam odijeljen od jednine sukcesivnim abecednim redom, što, naravno, svakoga začuđuje. U vezi s ovom pedagoškom i metodskom nepostupnošću postavljamo dva pitanja. Zašto opterećivati Rječnik nepotrebnim, odnosno onim što obrazlaže i tumači svaka ruska gramatika? Zašto praviti jednu iznimku u moru iznimaka i nepravilnosti kod ruskih imenica u množini i bilježiti nominativ množine samo od imenica sa sufiksima na — onok (-ěnok) i k tomu biti još i nedosljedan? Nedosljednost, kao i nesistematičnost i neujednačenost, u izlaganju ovih imenica ispoljava se u tome što se u rusko-srpskohrvatskom dijelu Rječnika nalaze samo neke imenice u množini kao: volčáta mn. sm. volčónok, teljáta mn, telad, jagnjáta mn. jaganci, rebjáta mn. djeca, momci, dok u srpskohrvatsko-ruskom dijelu Rječnika uopće nema ovih imenica u množini (volčáta, teljáta, jagnjáta, rebjáta). Uzgred budi rečeno, rebjáta ne znače *djeca*, već samo *momci*, a *djeca* ruski se kaže *deti*. Dalje, u rusko-srpskohrvatskom dijelu Rječnika nalaze se većina imenica sa sufiksima -onok (-ěnok) samo u jednini, kao: porosěnok prase, kotěnok mače, cyplěnok pile, medvežónok meče, gusěnok gušče, l'věnok lavče, myšónok m. sm. mýška, žereběnok ždrebac, voroněnok vranić, orlěnok orlić, ali množini

od ovih imenica (na -onok, -ėnok) nema ni traga. Da nesistematičnost i neujednačenost u izlaganju imenica sa sufiksima na -onok (-ėnok) bude veća, izostavljene su čak i u jednini najobičnije imenice u rusko-srpskohrvatskom dijelu Rječnika, kao: oslėnok magarčić, lebedėnok labudić, čertėnok vražić, đavolčić.

Dakle, gornji primjeri jasno pokazuju da u ovom »Standardnom rečniku« u oba pravca nema nikakve sistematičnosti i ujednačenosti u izlaganju množine i njene nepravilnosti kod imenica.

4) Neadekvatnost u značenju riječi i greške

U rusko-srpskohrvatskom dijelu »Standardnog rečnika«

pravilno je:	nalazi se:
aryk m. kanal za orošavanje bašte	aryk m. ova riječ upotrebljava se samo u Srednjoj Aziji SSSR-a i ima daleko šire značenje: kanal za orošavanje bašta, polja, njiva i većih kompleksa zemlje
áspid m. opaka ličnost; škrljac	áspid m. 1. vrsta otrovne zmije 2. zao, zloban čovjek 3. (arh.) škrljac
atú! (mežd.) drži ga! hvataj ga!	atú! (spec.) poklik u lovu psima sa značenjem — hvataj ga! (zvijer)!
aú (mežd.) ej! ija!	aú! (mežd.) 1. poklik ljudi u šumi 2. u službi predikata da ne izgube vezu jedan s drugim sa značenjem — propalo je
povivál'naja bábka babica	povivál'naja bábka (zast.) babica, taj izraz upotrebljavao se do revolucije, danas je zastario i to treba označiti kraticom
bajdárka ž. veći čamac	bajdárka ž. 1. manji čamac izrađen od kože 2. sportski čamac sa zatvorenom palubom
balagán m. vašarska šatra	balagán m. 1. privremena daščara koja služi za stanovanje, za skladište ili kao dućan 2. privremena pozornica od dasaka na pijacama ili na javnim šetalištima 3. lakrdijaštvo, izrugivanje
balamútit' dovoditi u zabunu	balamútit' 1. dovoditi u zabunu lažnim spletkama 2. mutiti (vodu)
balbésničat činiti gluposti	balbésničat ljenčariti, ništa ne raditi, došadivati, izazivati
ball m. ocjena uspjeha	ball m. 1. jedinica kojom se mjeri stepen ili jačina nekih prirodnih pojava (npr. vjetra, potresa itd.) 2. ocjena uspjeha

balovstvó s. nestašluk

bánka ž. tegla; vantuza

bardá ž. patoka

bedóvyj obješenjak

bezvédrie s. ružno vrijeme

bezglásnyj čútljiv

bestolkóvyj nedotupavan

birjúk namršten čovjek

balovstvó s. 1. maženje, razmaženost,
2. nestašluk

bánka ž. 1. tegla (staklena ili limena)
2. (med.) epruveta kruškastog oblika
3. (mor.) daska za sjedenje veslača u
čamcu
4. (mor.) posebno odijeljen plićak u
moru

bardá ž. ostaci kod mošta i kod vrenja
piva, a služi kao hrana stoci

bedóvyj spretan, hrabar, okretan

bezvédrie (oblast.) ružno vrijeme

bezglásnyj 1. nijem (koji nema glasa)

2. onaj koji ne izražava
samostalno mišljenje, protest, pravo
glasa itd.

3. (gram.) slovo koje se ne čita

bestolkóvyj 1. onaj koji ne shvaća,
glup

2. neuredan, neurazumljiv

birjúk (oblast.) 1. vuk-samac

2. (prenos.) usamljen namršten čo-
vjek, osobenjak

(Svršit će se.)

OSVRTI

POLJSKA KNJIGA IZ HRVATSKOSRPSKE TVORBE

(Vilim Frančić: Budowa słowotwórcza ser-
bochorwackich kolektywów. Kraków, 1961,
81 str.)

Čest je slučaj da stranci, Slaveni ili Ne-
slaveni, napišu prvo djelo iz koje naučne
oblasti našeg jezika. Koliko je god to ko-
risno budući da se tako ipak popunjavaju
praznine kojih nismo uspjeli sami ispuniti,
ipak ima i jednu lošu stranu: kad bez kon-
kretnih domaćih predradnja stranac piše
djelo iz naše problematike, često se pri-
mjećuje da piscu nedostaje organski jezič-
ki osjećaj za naš jezik, a taj je naš jezik
još uvijek tako živ da ga je zaista teško
pravo naučiti na način kako se obično uče
strani jezici.

Knjiga dra Vilima Frančića, poljskog
učenjaka s Jagiellońskog sveučilišta u Kra-
kovu, prvo je veće i zaokruženo djelo iz
tvorbene problematike suvremenoga hrvat-
skosrpskog standardnog (»književnog«) je-
zika, a dosadnja naša literatura s tog pod-
ručja obuhvaćala je samo manje radove,
radove posvećene samo pojedinim izolira-
nim problemima, tvorbene odjeljke u ve-

ćim gramatičkim djelima ili konačno ras-
prave historijskog i komparativnog karak-
tera. Frančićev rad, srećom, ne pati od ne-
dostatka koji sam na početku spomenuo —
Frančić je naime hrvatskog podrijetla i ne
poznaje naš jezik samo kao slavist. To je
sretna okolnost budući da je tvorba (gotovo
koliko i sintaksa) upravo ona jezička ob-
last u kojoj je siguran jezični osjećaj po-
treban u naučnom radu isto koliko i po-
znavanje lingvističkih činjenica i znan-
stvene metodologije, a to vrijedi osobito
kad je u pitanju standardni jezik, svakako
mного više nego kad se radi o usporedno-
lingvističkim i jezičkohistorijskim istraživa-
vanjima.¹

Iako Frančićeva monografija obrađuje
samo jednu tvorbenu oblast, tvorbu kolek-
tiva, ipak taj rad ima za nas znatno šire
značenje, jer je sada bar ta tvorbena oblast
obrađena zaista svestrano, iscrpno i pouz-
dano, a s metodološke smo strane dobili
obrazac u kojem jasno sagledamo dobre i
loše strane upotrijebljenog postupka.

¹ Kao što čujem, upravo je asistent Stje-
pan Babić dovršio disertaciju »Sufiksalna
tvorba pridjeva u hs. književnom jeziku«.